

Čeka na OSEP odobrenje



**Early ACCESS**  
**Priručnik o zaštitnim postupcima**  
**za roditelje**  
(Prava roditelja u programu rane intervencije)

Februar 2006

Ministarstvo obrazovanja Iowa, Vodeća agencija  
(Iowa Department of Education, Lead Agency)



Bureau of Children, Family and Community Services  
Iowa Department of Education  
Grimes State Office Building  
Des Moines, IA 50319

Država Iowa  
**Department of Education**  
Grimes State Office Building  
Des Moines, Iowa  
50319-0146

**Državno vijeće za obrazovanje (State Board of Education)**

Gene E. Vincent, Carroll, Predsjednik  
Sally J. Frudden, Charles City, Potpredsjednik  
Charles C. Edwards. Jr., Des Moines  
Sestra Jude Fitzpatrick, West Des Moines  
Rosie Hussey, Mason City  
Wayne Kobberdahl, Council Bluffs  
Gregory D. McClain, Cedar Falls  
Mary Jean Montgomery, Spencer  
Max Phillips, Woodward  
Tara Richards, Indianola (Učenik član)

**Uprava**

Judy Jeffrey, Direktor i izvršni službenik  
Državnog vijeća za obrazovanje  
Gail Sullivan, Šef osoblja

**Odsjek za predškolski odgoj, osnovno i srednješkolsko obrazovanje  
(Division of Early Childhood, Elementary and Secondary Education)**  
Pam Pfitzenmaier, Upravni organ

**Bureau of Children, Family and Community Services  
(Biro za usluge za djecu, porodice i zajednicu)**  
Lana Michelson, Rukovodilac

U svom službenom stavu, Ministarstvo obrazovanja Iowa ne dozvoljava diskriminaciju na bazi rase, boje kože, nacionalnog porijekla, pola (spola), hendikepiranosti, vjeroispovijesti, uvjerenja, starosti ili bračnog stanja u svojim programima ili za zaposlenje. Ukoliko imate pitanja ili primjedbi koje se odnose na ovaj stav, molimo Vas da se obratite rukovodiocu Ureda za upravu i unapređivanje usluga u Grimes State Office Building, Des Moines, Iowa 50319, (515) 281-5811.

## Sadržaj

Uvod .....	1
Evaluacija i procjena .....	3
Suglasnost uz prethodno informisanje .....	4
Prethodna pismena obavijest .....	5
Individualizovani plan usluga za porodicu (IFSP).....	6
Usluge programa EARLY ACCESS .....	7
Tajnost informacija/zapisa.....	8
Prijelaz .....	11
Roditelj zastupnik/surogat .....	12
Opcije za rješavanje nesuglastica	
Postupak stavljanja prigovora .....	13
Pronalaženje rješenja .....	15
Posredovanje .....	15
Građanski postupak/parnica.....	16
Primjerak formulara za stavljanje prigovora .....	17

## Uvod

Program Early ACCESS je partnerstvo između porodica i njihove male djece sa specijalnim potrebama (u uzrastu od rođenja do treće godine života) i pružaoca usluga kao što su to Ministarstvo obrazovanja Iowa (Iowa Department of Education), Službe javnog zdravstva (Iowa Department of Public Health), Službe za socijalne usluge (Iowa Department of Human Services), te Univerziteta specijalnih zdravstvenih klinika za djecu države Iowa (University of Iowa Child Health Specialty Clinics), i drugih društvenih organizacija. Svrha ovog partnerstva je da zajedničkim radom ustanove, koordiniraju i pruže usluge rane intervencije kao i druge izvore pomoći, a koji će dalje pomoći porodicama da mogu asistirati u rastu i razvoju njihove bebe ili tek prohodalog malog djeteta.

Roditelji imaju prava, poznata pod imenom zaštitni postupci, koja se primjenjuju na sve vidove postupaka rane intervencije, kao što su to evaluacija, pristup zapisima, te sudjelovanje u timu za planiranje individualizovanih usluga porodicama [Individualized Family Services Plan (IFSP tim)]. Državni i savezni zakoni i propisi ističu šta treba uraditi da bi se poboljšao rast i razvoj kvalifikovanih beba i tek prohodale male djeca sa smetnjama ili zakašnjenjem u razvoju.

Ovaj dokument služi kao **Vaša** obavijest o zaštitnim postupcima, a pomoći će Vam u razumijevanju prava koja su Vama i Vašem djetetu dana na raspolaganje saveznim zakonom pod imenom *Zakon o poboljšanju obrazovanja osoba sa smetnjama iz 2004 (Individuals with Disabilities Education Improvement Act of 2004 - IDEA), dio C* te *Upravno-administrativnim propisima države Iowa za intergrisani sistem usluga iz programa Early ACCESS*.

Da biste dobili više informacija o Vašim pravima, obratite se bilo kome od slijedeće navedenih:

- Your Service Coordinator
- Your Regional Grantee (zatražite Direktora za specijalno obrazovanje - the Director of Special Education)
- Iowa Department of Education  
Bureau of Children, Family and Community Services  
Grimes State Office Building  
Des Moines, Iowa 50319-0146  
515-281-3176
- The Iowa Parent Training and Information  
321 East 6th Street  
Des Moines, Iowa 50309  
1-800-450-8667  
515-243-1713  
Email adresa: [info@askresource.org](mailto:info@askresource.org)  
Website: <http://askresource.org>
- Iowa Protection and Advocacy, Inc.  
950 Office Park Road, Suite 221  
West Des Moines, Iowa 50265  
515-278-2502  
515-278-0571 (TDD)  
800-779-2502  
Email adresa: [info@ipna.org](mailto:info@ipna.org)

## Kada trebam dobiti kopiju zaštitnih postupaka/prava porodice?

Najranije pri:

1. Početnom upućivanju na evaluaciju;
2. Svakom obaviještenju o IFSP sastanku;
3. Bilo kojoj prethodnoj pismenoj obavijesti; te
4. Prijelazu kod navršavanja treće godine ili prije treće godine.

## Ima li drugih izvora informacija kako bih mogao/la doznati više o dijelu C IDEA zakona iz 2004, upravno-administrativnim propisima za Early ACCESS, ili o drugim pravilima i propisima za koje je važno da sam sa njima upoznat/a?

Slijedeće navedeno su internet adrese ili stranice koje možete posjetiti:

- Iowa Administrative Rules for Early ACCESS  
<http://www.state.ia.us/earlyaccess>
- Individuals with Disabilities Education Act  
<http://www.ed.gov/about/offices/list/osers/osep/index.html>
- Family Educational Rights and Privacy Act (FERPA)  
<http://www.ed.gov/policy/gen/guid/fpco/ferpa/index.html>
- Health Insurance Portability and Accountability Act (HIPAA)  
<http://www.hhs.gov/ocr/hipaa/>

Upitajte svoga koordinatora usluga i za druge izvore, a koje se odnose na:

- *Working Things Out When Things Go Wrong (Pronalaženje rješenja kada stvari krenu naopako)*
- *Easy Does It! (Jednostavnost uspijeva.) Working things out with a Resolution Facilitator (Pronalaženje rješenja zajedno sa osobom koja pomaže u pronalaženju rješenja)*
- *Preparing for Preappeal or Mediation (Priprema za predužbeni postupak ili posredovanje)*
- *Special Education Mediation: A Guide for Parents (Posrednik za specijalno obrazovanje: Vodič za roditelje)*

## VAŽNO (DEFINICIJE)

**Državna agencija:** je vodeća agencija (Ministarstvo obrazovanja Iowa) i bilo koji drugi državno politički odsjek, odgovoran za pružanje usluga rane intervencije djeci koja se kvalifikuju za program, a prema zakonu IDEA i propisima programa Early ACCESS. Ministarstvo obrazovanja Iowa je nadležno za primjedbe/pravne postupke vezane za program Early ACCESS.

**Povjerenik/regionalni povjerenik:** je primaoc novčanih fondova iz Dijela C saveznog fonda ili državnih fondova, koji ima materijalnu i zakonsku obavezu da osigura da se program Early ACCESS sprovede na regionalnom nivou.

**Usluge rane intervencije:** razvojne usluge koji se pružaju pod državnim nadzorom; ponuđene besplatno, osim u slučajevima kada savezni ili državni zakoni odrede sistem plaćanja; njihova namjena je da izađu u susret razvojnim potrebama bebe ili tek prohodalog malog djeteta sa smetnjom u razvoju, utvrđenim od strane tima za planiranje usluga porodici. Usluge su namijenjene za jedan ili više razvojnih područja: fizičko, kognitivno, komunikacijsko, socijalno/emocionalno ili razvijanje prilagođavanja.

# Evaluacija i procjena

## Šta je evaluacija?

Evaluacija je proces kojim se služi odgovarajuće kvalifikovano osoblje, da bi se moglo utvrditi da li se Vaše dijete kvalifikuje za program ili može nastaviti sa programom Early ACCESS, te da prikupe podatke za planiranje izlaženja u susret potrebama Vašeg djeteta i porodice.

Evaluacija uključuje:

1. Pregled postojećih informacija o Vašem djetetu, uključujući rezultate opštih pregleda, evaluacije i zapisa koji se odnose na obrazovanje Vašeg djeteta, te zdravstvenu i medicinsku historiju;
2. Evaluacija statusa Vašeg djeteta u svakom razvojnom području (kognitivnom, fizičkom, području vida i sluha, komunikacije, socijalnom/emocionalnom, sposobnostima prilagođavanja i zdravstvenom); te
3. Određivanje jedinstvenih potreba kod Vašeg djeteta vezanih za područja razvoja.

Evaluacija se Vašoj porodici pruža besplatno. Prije nego se evaluacija može obaviti, Vi morate dati svoju pismenu saglasnost.

## Šta je procjena?

Procjena je tekući postupak, kojeg koristi kvalifikovano osoblje, da bi ustanovili:

1. Jedinstvene sposobnosti i potrebe Vašeg djeteta, te prikladne usluge kojima će se izaći u susret tim potrebama i
2. Izvore pomoći, prioritete i brige Vas i Vaše porodice, kao i pomoć i usluge neophodne da bi se poboljšala Vaša sposobnost izlaženja u susret razvojnim potrebama Vašeg djeteta, (procjena porodice).

Procjena porodice je dobrovoljna. Ukoliko se procjena porodice vrši, obaviti će je uvježbano osoblje na osnovu informacija prikupljenih kroz razgovor sa porodicom.

## Ko Vam je na raspolaganju za pomoć i šta će Vam biti potrebno u toku evaluacije?

Koordinator usluga je dodijeljen Vašoj porodici odmah nakon što ste upućeni za program Early ACCESS. Vaš koordinator usluga je Vaša posebna točka kontakta za traženje pomoći za Vaše potrebe, a ujedno je i odgovoran za koordiniranje svih usluga rane intervencije. Vaš koordinator usluga će pomoći sa svim Vašim pitanjima koja imate o pravima iz programa Early ACCESS.

## Koji je vremenski rok za ove usluge?

Osim kada postoje izvanredne porodične okolnosti (npr. Vaše dijete je bolesno), evaluacija i procjena mora biti obavljena u roku od 45 kalendarskih dana od dana upućivanja.

# Saglasnost uz potpunu informisanost

## Kada je saglasnost roditelja uz potpunu informisanost potrebna?

Saglasnost je potrebna prije:

1. Nego se započene sa početnom evaluacijom i aktivnostima procjene;
2. Nego se osobne informacije po kojima se osoba može prepoznati razmijene između agencije ili pružaoca usluga, osim kada je takvo davanje informacija dozvoljeno Zakonom o obrazovanju osoba sa smetnjama (IDEA) i Zakonom o obrazovnim pravima porodice i privatnosti (FERPA);
3. Nego Vaše dijete i porodica počne primati usluge programa Early ACCESS;
4. Nego se otkriju zapisi o prijelazu, osim kada je to otkrivanje odobreno prema zakonima IDEA i FERPA; te
5. Nego se počne sa koristiti Vaše društveno ili privatno osiguranje za plaćanje bilo koje usluge.

## Da li sam ja obavezan/na za sve dati saglasnost?

Vaša saglasnost je dobrovoljna i može se povući u bilo kada; međutim, ne utječe na radnju

1. Koja je izvršena nakon što ste dali saglasnost,
2. A prije nego što je saglasnost povučena.

Vi možete izuzeti ili povući saglasnost za konkretnu uslugu(e) rane intervencije, bez da to utječe na usluge koje želite primiti.

## Šta još trebam znati o saglasnosti?

1. Zahtjev kojim se traži Vaša saglasnost mora biti napisan na Vašem materinjem jeziku ili prezentovan u obliku komunikacije kojom se obično služite.
2. Vi razumijete aktivnost za koju se saglasnost traži.
3. Vi se napismeno saglasite za aktivnost.
4. Ako je saglasnost potrebna za evaluaciju, područja koja će se biti evaluisana moraju biti napisana.
5. Ako je saglasnost potrebna za otkrivanje zapisa, zapisi moraju biti navedeni, kao i to kome će biti poslani.

## Šta ako ja odbijem dati saglasnost za evaluaciju i procjenu?

Ako odbijete dati svoju saglasnost za evaluaciju, Vaš koordinator usluga će Vam pomoći da razumijete prirodu evaluacije, te procjenu i usluge koje će Vam biti ponuđene i dostupne, kao i to da Vaše dijete neće moći dobiti evaluaciju, procjenu i usluge ukoliko Vi ne date svoju saglasnost za to.

Regionalni povjerenik može pokušati osporiti Vaše odbijanje za davanjem saglasnosti za evaluaciju pokretanjem pravnom postupka, te će, ukoliko na taj način uspije, dobiti pravo da izvrši evaluaciju.

## Prethodna pismena obavijest

Vaše sudjelovanje u donošenju odluka vezanih za razvoj Vašeg djeteta je vrlo važno. Zakon zahtijeva da budete uključeni u specifične aktivnosti jer one utječu na usluge rane intervencije kod Vašeg djeteta.

“Prethodna pismena obavijest” je pismena komunikacija za Vas od strane Vašeg koordinatora usluga, kada pružalac usluga predlaže ili odbija započeti ili pravi promjenu utvrđivanja, evaluacije ili smještaj Vašeg djeteta ili provizije odgovarajuće usluge iz programa Early ACCESS za Vaše dijete i/ili porodicu. Takva obavijest mora Vam biti data u prihvatljivom vremenskom roku, nakon što je pružalac usluga donio odluku na prijedlog ili odbio zahtjev, ali mora biti data prije nego pružalac usluga *sprovede* taj postupak.

### Koje informacije su uključene u obavijest?

1. Opis predloženog ili odbijenog postupka;
2. Objašnjenje zašto je postupak predložen ili odbijen;
3. Raspoložive zaštitne postupke; te
4. Kako staviti primjedbu (i vremenske rokove) kada ste mišljenja da su uslovi iz programa Early ACCESS prekršeni.

### Kako će obavijest izgledati?

To će biti formular pisan na jeziku koji je razumljiv opštoj javnosti. Biti će na Vašem materinjem jeziku. Ako Vaš materinji jezik (ili drugi način komunikacije) nije jezik u pisanom obliku, Vaš koordinator usluga će preuzeti korake da se osigura da ste Vi razumijeli obavijest. Ako ste gluhi ili slijepi ili nemate jezik u pisanom obliku, komunikacija će se obaviti na način na koji obično komunicirate (kao što je to jezik za gluhoonijeme, Brailova abeceda ili usmena komunikacija).

### Šta ako nisan saglasan/na sa predloženim ili odbijenim postupkom?

Postoji puno formalnih i neformalnih načina koje su Vam na raspolaganju. Oni su objašnjeni u sekciji „Opcije za rješavanje nesuglastica” u ovom priručniku. Vaš koordinator usluga Vam može pomoći u razumijevanju Vaših opcija. Ostali izvori pomoći su navedeni na početku, u uvodnoj sekciji ovog priručnika.

Na Vaš zahtjev, Vaš koordinator usluga ili društvena agencija će Vas informirati o bilo kojoj besplatnoj pravnoj agenciji ili agenciji koja nije previše skupa, te o drugim pomoćnim agencijama u Vašem području.

## **Individualizovani plan usluga za porodicu (IFSP) Individualized Family Service Plan (IFSP)**

Individualizovani plan usluga za porodicu (Individualized Family Service Plan) (IFSP) je plan u pisanom obliku, u kojem se navode usluge rane intervencije koje će se pružiti Vašem djetetu i porodici. Cilj IFSP postupka je da Vas osnaži sa izvorima informacija, vještinama i procesima, kako biste mogli izaći u susret potrebama Vašeg djeteta i porodice u unaprijeđenju razvoja i rasta Vašeg djeteta.

### **Ko pravi i piše IFSP plan?**

IFSP plan je razvijan i pisan u saradnji sa Vama i Vašom porodicom, a modifikuje se prema promjenama potreba Vašeg djeteta i porodice. "IFSP tim" čine Vaša porodica, Vaš koordinator usluga i pružaoci usluga koji rade sa Vašim djetetom i porodicom.

### **Kada se održavaju IFSP sastanci i ko je sve tamo prisutan?**

Sastanak na kojem će se napraviti početni IFSP plan mora biti održan u roku od 45 kalendarskih dana od dana upućivanja na evaluaciju (osim kada postoje otežavajuće okolnosti). Sastanak se mora održavati najmanje jednom godišnje, da bi se IFSP plan pregledao i izmijenio, ukoliko je to potrebno. Na početnom i svakom godišnjem IFSP sastanku moraju biti prisutni roditelji, drugi članovi porodice za koje želite da budu prisutni, advokat, ako zatražite da jedan bude prisutan, Vaš koordinator usluga, osoba ili osobe uključene u evaluaciju, osobe koje možda pružaju usluge rane intervencije i primarni pružaoac zdravstvenih usluga ili njegov predstavnik, ukoliko je to izvodivo.

Ako osoba koja je direktno uključena u postupak evaluacije Vašeg djeteta ne može prisustvovati sastanku, mora se napraviti dogovor tako da se ta osoba uključi na neki drugi način, kao što je to jedno od slijedećeg: sudjelovanje u telefonskoj konferenciji, ili da druga ovlaštena osoba, koja je upoznata sa slučajem, prisustvuje sastanku ili da se naprave važni zapisi na tom sastanku.

Dogovori za IFSP sastanak, kao i pismena obavijest koju ćete dobiti, će se praviti unaprijed, zajedno sa Vašom porodicom i drugim sudionicima sastanka. Sastanci će se održavati na mjestima i u vrijeme koje Vama odgovora, a govoriti će se na Vašem materinjem jeziku ili drugim oblicima komunikacije kojima se Vaša porodica služi, osim u slučajevima kada to nije izvodivo.

### **Koliko često će se IFSP planovi ponovo razmatrati?**

Periodičko razmatranje pomaže u ustanovljavanju napretka prema cilju, kao i u utvrđivanju da li su potrebne modifikacije ciljeva i usluga. Svakih šest mjeseci ili češće, ako je potrebno, vršiti će se ponovni pregled, ili kada Vi to zatražite. Pregledi se mogu obavljati putem sastanaka ili na druge načine, prihvatljive Vama i IFSP timu, kako što je to telefonska konferencija. Sastanci će se održavati najmanje jednom godišnje, da bi se procijenio IFSP plan i preispitale stavke plana prema potrebama. Rezultati bilo koje trenutne evaluacija i druge informacije, dostupne sa tekućih procjena Vašeg djeteta i porodice, koristiti će se da bi se ustanovile promjene u stavkama IFSP plana.

# Usluge programa Early ACCESS

Usluge programa Early ACCESS, svrsishodne i dogovorene od strane ISFP tima, Vama se pružaju besplatno. Ove usluge su napisane u ISFP planu. Zakon definiše ove usluge, a pružaju se tokom cijele godine. U usluge spadaju:

- Tehnologija za pomoć
- Audiologija
- Osposobljavanje porodice, savjetovanje i kućne posjete
- Zdravstvo
- Medicinske usluge dijagnostike ili evaluacije
- Njega
- Prehrana
- Radna terapiju
- Fizikalna terapiju
- Psihologija
- Socijalni rad
- Specijalne instrukcije
- Patologija govore i jezika, jezik za gluhoonijeme i govorne mane
- Prijevoz
- Vid

## Šta se smatra uslugama u “prirodnim sredinama”?

Kad god je to moguće, usluge programa Early ACCESS će se obavljati kod kuće ili u programima za djecu koja se pravilno razvijaju. Usluge se mogu vršiti u drugim sredinama jedino ako Vi i Vaš pružaoc usluga smatrate da se rana intervencija ne može uspješno postići u sredini prirodnoj za Vaše dijete.

## Kada usluge programa Early ACCESS počinju?

Jednom kada se uputnica za program primi, koordinator usluga će biti dodijeljen što prije je to moguće. Osim u izvanrednim situacijama, postupak evaluacije, procjena porodice i pravljenje Individualizovanog plana usluga za Vašu porodicu (IFSP plan) mora se obaviti u roku od 45 kalendarskih dana nakon upućivanja na evaluaciju. Do odgađanja može doći ako je Vaše dijete u bolnici ili Vaša porodica ima druge opravdane okolnosti.

Sa uslugama se može početi u roku od 30 kalendarskih dana od prvog IFSP sastanka. Privremeni IFSP plan može se napraviti i sa uslugama se može početi prije obavljene evaluacije i procjene porodice, ukoliko Vaše dijete ima očiglednu i trenutnu potrebu, a Vi za to date svoju saglasnost. Privremeni IFSP plan sadržava ime Vašeg koordinatora usluga (odgovornog za sprovođenje plana i koordinaciju usluga sa drugim osobama i agencijama), te popis usluga rane intervencije za koje je utvrđeno da su Vašem djetetu i porodici potrebne odmah u vrijeme upućivanja. Uslovljeni vremenski rok od 45 dana za evaluaciju i procjenu porodice još uvijek će biti na snazi.

# Tajnost informacija/zapisa

## **Mogu li ja dobiti pristup zapisima o mom djetetu iz programa Early ACCESS?**

Zapisi iz programa Early ACCESS smatraju se "obrazovnim zapisima", te za njih važe pravila i propisi Zakona o obrazovanju osoba sa smetnjama (IDEA) i Zakona o obrazovnim pravima porodice i privatnosti (FERPA). Državna agencija Vam mora dozvoliti da pregledate zapise rane intervencije Vašeg djeteta koje se odnose na evaluaciju i procjenu, utvrđivanje kvalifikovanosti za program, razvoj i sprovođenje IFSP plana, individualne primjedbe u postupanju sa Vašim djetetom, te za bilo koje drugo područje koje uključuje zapise o Vašem djetetu i porodici. Državna agencija će udovoljiti zahtjevu za pregled ili inspekciju zapisa bez nepotrebnog odgađanja – ne duže od 45 kalendarskih dana nakon što je zahtjev napravljen ili prije ijednog sastanka koji se odnosi na IFSP plan ili saslušanje.

## **Šta "pravo provjere" uključuje?**

1. Pravo na odgovor od agencije koja učestvuje na razumljiv zahtjev za objašnjenjem i pojašnjenjem zapisa;
2. Pravo da zahtjevate da agencija dostavi kopije zapisa koji sadržavaju informaciju (ukoliko propust u dostavljanju kopija bi Vas efektivno spriječio od ostvarite pravo na inspekciju i pregled zapisa); te
3. Pravo da Vaš zastupnik izvrši uvid i pregleda zapise.

Agencija može pretpostaviti da Vi imate ovlaštenje da izvršite uvid i pregled zapisa rane intervencije o Vašem djetetu, osim ako agenciji nije rečeno da Vi tu nadležnost nemate prema državnim zakonima koji regulišu slučaje starateljstva, odvajanja od bračne zajednice ili razvoda braka.

## **Kako su zapisi rane intervencije o mome djetetu zaštićeni od onih koji njima imaju pristup?**

Sa izuzetkom pristupa od strane roditelja i ovlaštenog osoblja agencije, agencija koja čuva zapise mora čuvati i podatke o onima koji su tražili pristup bilješkama rane intervencija, kao što je to:

1. Ime stranke;
2. Datum kada je pristup odobren; te
3. Svrha za koju je stranci dozvoljeno korištenje zapisa.

Ako zapisi uključuju informacije o više od jednom djetetu, Vi imate pravo uvida i pregleda samo onih informacija koje se odnose na Vaše dijete ili da budete informisani samo o toj specifičnoj informaciji. Svaka agencija koja učestvuje mora Vam dostaviti, na Vaš zahtjev, popis vrsta prikupljenih zapisa, čuvanih ili upotrebljavanih od strane agencije.

Participirajuća agencija može naplatiti taksu za kopije zapisa koje su napravljene za Vas, ako Vas ta taksa efektivno ne spriječava da ostvarite svoje pravo na objašnjenje i pregled tih zapisa. Te službe ne mogu zatražiti naplatu takse za traženje ili potraživanje informacija.

### **Što ako mislim da informacije u zapisima nisu tačne?**

Ukoliko vjerujete da prikupljene su informacije, čuvane ili korištene, netočne, zavaravajuće ili krše propise o privatnosti i drugim pravima Vašeg djeteta, Vi možete zatražiti kod agencije koja čuva te zabilješke da ih izmijeni. Agencija će u prihvatljivom vremenskom roku odlučiti o tome da li će izmijeniti informacije u skladu sa Vašim zahtjevom. Ako agencija donese odluku da odbija unijeti promjene prema Vašem zahtjevu, ona će Vas o svom odbijanju obavijestiti i savjetovati Vam da imate pravo na saslušanje.

Na Vaš zahtjev, agencija će Vam dati mogućnost za saslušanjem na kojem možete pokušati osporiti informacije iz rane intervencije, kako bi agencija bila sigurna da informacije nisu netočne, zavaravajuće ili krše propise o privatnosti i drugim pravima Vašeg djeteta. Kao rezultat saslušanja:

1. Ako je odluka da je informacija zavaravajuća, netačna ili u drugom smislu narušava privatnost ili druga prava Vašeg djeteta, agencija će nadopuniti informaciju kako treba i obavijestiti Vas o tome napismeno.
2. Ako se donese odluka da informacija **nije** netočna, zavaravajuća ili na bilo koji način krši pravila privatnosti i druga prava Vašeg djeteta, agencija će Vas o toj odluci obavijestiti. Agencija će Vas takođe informisati o Vašem pravu da u dosije koji čuvaju o Vašem djetetu, stavite izjavu sa komentarom na informaciju, te nadalje navedete razloge Vašeg neslaganja sa odlukom agencije.
3. Svako objašnjenje stavljeno u dosije o Vašem djetetu mora biti sačuvano kod agencije kao dio dosijea, sve dok se zapisi i sporni dio čuvaju kod agencije. Ako agencija otkrije sporni dio dosijea bilo kojoj stranki, Vaše objašnjenje takođe mora biti ou to priloženo.

### **Kada ljudi kažu da bi zapisi trebali ili ne bi trebali imati osobno prepoznatljive podatke, šta oni time misle?**

Osobno prepoznatljivo znači da informacija sadržava:

1. Ime Vašeg djeteta ili bilo kojeg drugog člana porodice;
2. Kućnu adresu Vašeg djeteta;
3. Broj sa socijalne kartice Vašeg djeteta (SSN) ili drugi lični podatak; ili
4. Popis ličnih karakteristika ili druge informacije pomoću kojih se Vaše dijete može prepoznati sa stanovitom sigurnošću.

### **Zašto bih ja želio/la pregledati zapise iz programa Early ACCESS i zašto bi druge osobe tražile da ih pregledaju?**

Jedan razlog bi bio da se pogledaju prikupljeni podaci u dosijeu Vašeg djeteta koji identifikuju, procjenjuju ili određuju usluge koje Vaše dijete/podrođica prima. Pregledavajući dosije, neke informacije mogu ukazati na to da li Vaše dijete prima odgovorajuće usluge rane intervencije, te koje druge usluge bi mogle odgovarati nakon što navršši treću godinu života.

**Da li agencija koja ima zapise iz programa Early ACCESS za moje dijete treba tražiti moju dozvolu da otkrije informacije?**

Da, roditeljska saglasnost se mora dobiti prije nego se osobno prepoznatljiva informacija otkrije bilo kome (osim kada službenici agencije prikupljaju ili koriste informaciju).

Jednom kada informacija postane dio dosijea programa Early ACCESS za Vaše dijete, ona postaje zaštićena prema zakonu FERPA, te može biti otkrivena jedino prema FERPA propisima. Ovo uključuje medicinske evaluacije ili evaluacije napravljene izvan agencije, a koje su stavljene u dosije o Vašem djetetu.

**Postoje li drugi načini koje državna agencija koristi da zaštiti i osigura tajnost i privatnost moga djeteta?**

1. Jedan službenik u svakoj agenciji treba preuzeti odgovornost za osiguranje tajnosti čuvanja osobno prepoznatljivih informacija;
2. Sve osobe koje sakupljaju ili koriste osobno prepoznatljive informacije moraju proći kroz obuku o tajnosti i privatnosti ili dobiti instrukcije o tajnosti i privatnosti; te
3. Svaka agencija koja sudjeluje će čuvati tačan popis imena i položaja onih zaposlenih u agenciji, koji mogu imati pristup ličnim podacima, za javne inspekcije.

**Šta se dešava sa dosijeom iz programa Early ACCESS za moje dijete kada više nije potreban?**

Državna agencija će Vas informisati kada osobno prepoznatljiva informacija, koja je prikupljena, čuvana ili upotrebljavana, nije više potrebna za ranu intervenciju kod Vašeg djeteta. Informacija će biti uništena na Vaš zahtjev, ukoliko dosije više nije potreban. Odluka o tome kada dosije više nije potreban uveliko donosi agencija prema slobodnoj procjeni; međutim, neke informacije se čuvaju kao dio trajnog dosijea, uključujući podatke kao što je to ime i adresa.

# Prijelaz

## **Šta se dešava kada moje dijete navrší tri godine života?**

Program Early ACCESS pruža odgovarajuće usluge rane intervencije za djecu koja se kvalifikuju do njihove treće godine života. Nakon navršene treće godine života, Vaše dijete može se kvalifikovati za usluge programa Specijalno obrazovanje za rano djetinjstvo (Early Childhood Special Education) prema dijelu B iz zakona IDEA (specijalno obrazovanje za djecu o uzrastu od treće do 21-ve godine života) ili za druge programe i usluge iz zajednice.

## **Kada se prijelaz počinje planirati?**

Sa planiranjem za prijelaz se počinje kada dijete uđe u program Early ACCESS. Ovo je dio IFSP procesa. Vi ćete biti aktivno uključeni cijelo vrijeme u preispitivanju ciljeva za Vaše dijete, kao i o daljnjim opcijama nakon njegovog/njenog trećeg rođendana. Sastanak za planiranje prijelaza će se održati najmanje 90 dana ili najviše devet mjeseci prije trećeg rođendana Vašeg djeteta. Plan će sadržavati opcije programa Vašeg djeteta za period od njegovog/njenog trećeg rođendana do kraja školske godine. Plan takođe mora sadržavati sve usluge kao što je to specijalno obrazovanje za rano djetinjstvo ili druge programe ili usluge iz zajednice.

## **Kako ću ja znati da li je moje dijete kvalifikovano za usluge iz dijela B specijalnog obrazovanja za rano djetinjstvo (Part B Early Childhood Special Education)?**

Održati će se sastanak sa Vašom porodicom, predstavnikom regionalnog povjerenika, Vašim koordinatorom usluga te Vašom lokalnom obrazovnom agencijom. Na tom sastanku tim će razmotriti podatke o IFSP evaluaciji i procjeni, te odlučiti da li je potrebna dodatna procjena. Plan će osloviti prikupljanje podataka o procjeni, potrebnih da bi se ustanovilo da li se Vaše dijete kvalifikuje za usluge Specijalnog obrazovanja za rano djetinjstvo.

## **Šta se dešava ako se moje dijete kvalifikuje za usluge iz dijela B Specijalnog obrazovanja za rano djetinjstvo (Part B Early Childhood Special Education)?**

Da bi se Individualizovani obrazovni plan (IEP) mogao napraviti, u kojem će se opisati usluge koje Vaše dijete može primiti, IEP sastanak se mora održati. Vaša porodica i Vaš koordinator usluga će biti pozvani na sastanak. IEP tim će uključivati savjetnike iz lokalne obrazovne agencije koji su napravili procjenu Vašeg djeteta, predstavnike lokalnih školskih okruga, te, na Vaš zahtjev, i druge osobe koje poznaju Vaše dijete. Dosije o Vašem djetetu iz programa Early ACCESS će biti poslani lokalnoj obrazovnoj agenciji da bi se osigurao nesmetani prijelaz i nastavljnje sa uslugama.

## **Šta se dešava ako se moje dijete ne kvalifikuje za usluge iz dijela B Specijalnog obrazovanja za rano djetinjstvo (Part B Early Childhood Special Education)?**

Sa Vašim odobrenjem, održati će se sastanak za planiranje prijelaza, zajedno sa Vama, Vašim koordinatorom usluga, trenutnim pružaocima usluga, i/ili potencijalnim pružaocima usluga za Vaše dijete. Da bi se obavio nesmetani prijelaz u odgovarajuće usluge, te da bi se osigurao nastavak u pružanju usluga Vašem djetetu, Vaš koordinator usluga će zatražiti Vašu saglasnost da pošalje dosije Vašeg djeteta odgovarajućoj, drugoj agenciji koja ima programe i pruža usluge.

# Roditelj zastupnik/surogat

## Zašto bi roditelj zastupnik/surogat bio potreban?

Usluge programa Early ACCESS se obavljaju u saglasnosti sa roditeljima. Prava djece u programu Early ACCESS su zaštićena, čak i kada:

1. Nijedan roditelj se ne može ustanoviti;
2. Sa prihvatljivim naporima, nijedan roditelj se ne može locirati;
3. Dijete je štíćenik države, a sudija koji vodi slučaj o djetetu imenuje roditelja zastupnika/surogat; ili
4. Dijete je beskućnik bez pratnje.

Ukloliko su ovi uslovi ispunjeni, tada roditelj zastupnik/surogat mora biti imenovan. Obaveza je regionalnog povjerenika da ustanovi koja djeca trebaju roditelja zastupnika, te da imenuje roditelja zastupnika za dijete.

## Koje su kvalifikacije potrebne za roditelja zastupnika?

Roditelj zastupnik:

1. Ne smije imati lične ili profesionalne interese koji se sukobljavaju sa interesima djeteta;
2. Mora imati znanje i vještinu, da bi se obezbijedila adekvatna reprezentacija djeteta;
3. Ne smije biti zaposlen u Ministarstvu obrazovanja Iowa, kod regionalnog povjerenika, ili u bilo kojoj drugoj agenciji koja je uključena u obrazovanje ili brigu o tom djetetu; te
4. Ne smije biti osoba koja pruža usluge djetetu.

Osoba koja se prema drugim uslovima kvalifikuje da bude roditelj zastupnik/surogat ne smatra se zaposlenom u agenciji samo zato što je on/ona plaćen od agencije da služi kao roditelj zastupnik/surogat.

## Koje su odgovornosti i obaveze roditelja zastupnika?

Roditelj zastupnik/surogat može zastupati dijete po svim pitanjima koja se odnose na evaluaciju i procjenu djeteta, razvoj i primjenu IFSP plana (uključujući godišnje evaluacije i periodička razmatranja), tekućih stavki usluga rane intervencije i drugih prava iz programa Early ACCESS i IDEA.

# Opcije za rješavanje nesuglastica

## Postupak stavljanja prigovora

### Da li Ministarstvo obrazovanja Iowa omogućava postupak stavljanja prigovora?

Ministarstvo obrazovanja Iowa ima napisane procedure za:

1. Rješavanje bilo koje žalbe, uključujući i prigovore stavljene od strane organizacije ili osobe iz druge države, ulaganjem prigovora Ministarstvu obrazovanja Iowa te
2. naširoko dijeleći opise državnih procedura roditeljima i drugim zainteresovanim pojedincima, uključujući i centre za obuku roditelja, zaštitne i advokatske centre i druge odgovarajuće jedinice.

U rješavanju primjedbe za koju je Ministarstvo obrazovanja Iowa ustanovilo neuspjeh u pružanju odgovarajućih usluga, država mora adresirati:

1. Propust u pružanju odgovarajućih usluga, uključujući i korektivne postupke potrebne da bi se adresirale potrebe djeteta i
2. Odgovarajuće buduće odredbe usluga za svu djecu sa smetnjama u razvoju.

### Šta postupak mora sadržavati?

U svom žalbenom postupku, Ministarstvo obrazovanja Iowa uključuje i vremenski rok od 60 kalendarskih dana nakon ulaganja prigovora, da:

1. Provode neovisnu istragu na licu mjesta, ukoliko Ministarstvo obrazovanja Iowa utvrdi da je istraga neophodna;
2. Tužitelju da priliku da pruži dodatne informacije, usmeno ili pismeno, o navodima u primjedbi;
3. Državnoj agenciji pruži priliku da odgovori na prigovor, uključujući najmanje:
  - a. Prema slobodnoj volji državne agencije, prijedlog za rješenjem primjedbe i
  - b. U saglasnosti sa roditeljem, mogućnost da državna agencija uključi roditelja u posredovanje ili alternativni način rješavanja nesuglastice;
4. Pregleda sve relevantne informacije i donese naovisnu odluku o tome da li je državna agencija prekršila uslove iz zakona IDEA; te
5. pošalje pismenu odluku podnosiocu prigovora, koja naglašava navode u tužbi i uključuje:
  - a. Otkrivene činjenice i zaključak te
  - b. Razloge za konačnu odluku Ministarstva obrazovanja Iowa.

### Postoje li druga ograničenja ovom postupku? Da li su produženja preko 60 dana dozvoljena?

Procedure Ministarstvo obrazovanja Iowa takođe:

1. Dozvoljavaju produženje vremenskog ograničenja jedino ako:
  - a. Postoje izvanredne okolnosti vezane za konkretan prigovor ili
  - b. Roditelj i društvena agencija se dogovore da produže vrijeme u kojem će obaviti aktivnosti; te

2. Uključe postupke za efektivno sprovođenje konačne odluke Ministarstva obrazovanja Iowa, ukoliko je to potrebno, uključujući:
  - a. Aktivnosti tehničke pomoći;
  - b. Pregovore; te
  - c. Korektivne postupke u nastojanju da se dogovoreno poštuje.

**Ko može uložiti prigovor i na koji način se to radi?**

Organizacija ili pojedinac može uložiti pismenu žalbu/prigovor. Prigovor mora sadržavati izjavu da je državna agencija prekršila uslove iz dijela C zakona IDEA 2004. Prigovor takođe mora sadržavati:

1. Činjenice na kojima se zasniva izjava;
2. Potpis i informacije za kontakt; te
3. Navedene prekršaje protiv konkretnog djeteta.

Ako prigovor navodi da su se prekršaji napravili protiv konkretnog djeteta, prigovor mora sadržavati:

1. Ime i adresu prebivališta djeteta;
2. Ime regionalnog povjerenika/agencije/programa koji rukovodi uslugama za dijete;
3. U slučaju djeteta beskućnika (u području sekcije 725(2) iz McKinney-Vento Zakona o pomoći beskućnicima (McKinney-Vento Homeless Assistance Act) (42 U.S.C. 11434a(2)), dostupne informacije za kontakt sa djetetom, te ime regionalnog povjerenika/agencije/programa koji rukovodi uslugama za dijete;
4. Opis prirode problema djeteta, uključujući i činjenice koje se odnose na taj problem; te
5. Prijedlog rješenja problema u granicama poznatog, koje je bilo na raspolaganju stranci u vrijeme ulaganja prigovora.

Prigovor mora navoditi da se prekršaj desio ne više od jedne godine dana prije datuma kada je prigovor primljen.

Stranka koja ulaže primjedbu mora proslijediti kopiju primjedbe regionalnom povjereniku koji pruža usluge djetetu, u isto vrijeme kada primjedbu pošalje Ministarstvu obrazovanja Iowa.

Primjerak formulara za ulaganje prigovora može se pronaći na zadnjoj strani ovoga priručnika.

## **Ponudeni načini za rješavanje briga i prigovora**

### **Pronalaženje rješenja**

Pronalaženje rješenja je način da se riješe različitosti u gledištima, a prije nego se započne sa korištenjem formalnih postupaka koje je država odredila. Osoba za pronalaženje rješenja pomaže u sagledavanju različitosti u pogledu na usluge rane intervencije i problemima među roditeljima, društvenim agencijama i privatnim pružateljima usluga.

Ukoliko se različitosti u gledištima pojave, otvoreni razgovor je prvi logički korak ka postizanju rješenja. Treća strana može dati objektivni osvrt na brige obje stranke, pomažući doći do uspješnog zaključka. Osoba za pronalaženje rješenja je izvježbani posrednik i ta treća objektivna strana. Osoba za pronalaženje rješenja može biti neutralna stranka iz regije progama Early ACCESS, ili ako je to potrebno, neko iz druge regije. Osoba za pronalaženje rješenja je ponuđena besplatno i za roditelje i za pružaoce usluga.

### **Posredovanje**

Ministarstvo obrazovanja Iowa i regionalni povjerenici garantuju da su postupci napravljeni i sprovedeni tako da daju mogućnost strankama da riješe nesuglasice putem posredovanja. Posredovanje je dobrovoljna odluka svih strana, a vrši je kvalifikovana i nepristrana osoba izvježbana u efikasnim tehnikama posredovanja.

### **Gdje mogu saznati više o ljudima koji su posrednici i tko plaća posredovanje?**

Ministarstvo obrazovanja Iowa:

1. Čuva popis osoba koji su kvalifikovani posrednici, te poznaju zakone i propise vezane za provizije o specijalnom obrazovanju i uslugama s time vezanima;
2. Odabire posrednike nasumice, razmješta ih ili na nekoj drugoj nepristranoj bazi; i
3. Snosi troškove postupka posredovanja, uključujući i troškove sastanaka sa nezainteresiranim strankom, kada se odluči na se neće upotrijebiti postupak posredovanje.

### **Kako će ja znati da je posrednik nepristran?**

Osoba koja obavlja ulogu posrednika:

1. Ne smije biti zaposlena u Ministarstvu obrazovanja Iowa ili državnoj agenciji ili kod privatnog pružaoce usluga koji pruža direktne usluge Vašem djetetu;
2. Ne smije imati lični ili profesionalni sukob interesa; te
3. Osoba koja se na drugi način kvalifikuje, ne smatra se zaposlenom u Ministarstvu obrazovanja Iowa zbog toga što je on ili ona plaćen da bude posrednik.

### **Koje su neke stvari koje moram znati o postupku posredovanja?**

1. Svaka sjednica u postupku posredovanja mora biti zakazana pravovremeno, te mora biti održana na lokaciji koja odgovara svim stranama u sporu.
2. Ukoliko Vi i državna agencija riješite nesporazum preko postupka posredovanja, Vi i državna agencija morate sklopiti zakonski važeći sporazum.
3. I Vi i predstavnik državne agencije koji ima ovlaštenje da sklapa takve sporazume, morati potpisati zakonski važeći dogovor koji napravite.

4. Sporazum, u pismenom obliku i potpisan, je zakonski važeći u bilo kojem državnom sudu mjerodavne nadležnosti ili u regionalnim sudovima u Sjedinjenim Američkim Državama.
5. Sve strane u postupku posredovanja će morati potpisati obećanje o čuvanju tajnosti prije zaključenja posredovanja da bi se na taj način osiguralo da sve o čemu se diskutuje u postupku će se čuvati u tajnosti.

### **Šta ako ne želim postupak posredovanja?**

Regionalni povjerenik može strankama koje se ne žele služiti postupkom posredovanja dati mogućnost za sastankom sa nezainteresovanom strankom koja nema interesa u slučaju, u vrijeme i na lokaciji koja odgovara roditeljima.

### **Ko je nezainteresovana stranka?**

1. Odgovarajuća alternativna jedinica za rješavanje nesuglastica;
2. Centar za osposobljavanje i informisanje roditelja države Iowa (The Iowa Parent Training and Information Center); ili
3. Centar za izvore pomoći roditeljima pri zajednici.

### **Šta bi strana koja nema interesa u slučaju mogla uraditi?**

Strana koja nema interesa u slučaju bi Vam mogla objasniti beneficije za Vas i podstaći Vas da upotrijebite postupak posredovanja.

## **Građanska parnica**

Bilo koja strana, koja se ne slaže sa otkrićima i odlukama vezanim za administrativni prigovor, ima pravo da pokrene građansku parnicu koja se odnosi na navedeni prigovor. Takav se postupak može pokrenuti u bilo kojem nadležnom sudu bilo koje države ili opštinskom sudu u Sjedinjenim Američkim Državama, bez obzira na to koliko je predmet kontrverzan.

### **Postoji li vremensko ograničenje za građansku parnicu?**

Ukoliko se ne slažete sa odlukom Ministarstva obrazovanja Iowa, imate 90 kalendarskih dana od dana odluke da pokrenete građansku parnicu.

### **Postoje li dodatni uslovi za građansku parnicu?**

U bilo kojoj građanskoj parnici, sud:

1. Prima zapise sa upravnih postupaka;
2. Saslušava dodatne dokaze na zahtjev stranke; te
3. Donosi odluku na bazi prevagnute evidencije, te odobrava olakšice za koje je sud utvrdio da su odgovarajuće.

### **Da li moje dijete još uvijek prima usluge rane intervencije dok smo mi uključeni i postupak stavljanja prigovora ili parnicu?**

Osim kada se Vi i Ministarstvo obrazovanja Iowa drugačije dogovorite, Vaše dijete će nastaviti primati odgovarajuće usluge rane intervencije koje mu se trenutno pružaju ili, ukoliko ste podnijeli zahtjev za početne usluge, Vaše dijete će primati usluge koje nisu sporne.

## Obrazac za pomoć roditeljima za stavljanje prigovora

Postupak stavljanja prigovora se može koristiti kada Vi vjerujete da je državna agencija **prekršila uslove** iz dijela C Zakona o obrazovanju osoba sa smetnjama (Individuals with Disabilities Education Act) (IDEA).

Identifikujte agenciju ili agencije za koju vjerujete da su prekršile uslove iz dijela C Zakona o obrazovanju osoba sa smetnjama (Individuals with Disabilities Education Act) iz 2004.

Ako je u pitanju dijete- ime i adresu prebivališta djeteta:

Dostavite opis prirode Vašeg prigovora vezanog za usluge iz programa Early ACCESS, uključujući i činjenice koje se odnose na prigovor. (Koristite dodatne listove papira ako Vam je potrebno više prostora.)

Uključite prijedlog rješenja problema, do mjere do koje je Vama poznat i dostupan:

Da li se ovaj navedeni prekršaj desio ne više od jedne godine prije nego je ovaj prigovor primljen kod Ministarstva za obrazovanje Iowa? DA \_\_\_\_\_ NE \_\_\_\_\_

Organizacija ili osoba koja stavlja prigovor \_\_\_\_\_

Adresa \_\_\_\_\_

Osoba za kontakt ili organizacija \_\_\_\_\_

Broj telefona ili drugi način kontakta \_\_\_\_\_

### Pošaljite kopiju popunjog obrasca:

1. The Regional Grantee Administrator  
|
2. Director, Iowa Department of Education  
Grimes State Office Building  
400 East Grand Ave.  
Des Moines, IA 50319-0146